

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

ՆՄՈՒՇՆԵՐ ՏԻՐՈՋ ԵՒ ՏԻՐԱՄՈՐ
ՀԱՅԱԲԱՐԲԱՌ ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ

Մեսրոպ Մաշտոց (5-րդ դար)

* * *

Երկնային գորությունների հետ մեկտեղ,

Տիրոջն օրհնեցեք, բոլոր երկրներ

Եվ երկրի բոլոր բնակիչներ:

Սուրբ անունը նրա փառքերի

Գովեցեք երկրեերկիր, մարդկանց որդիք,

Իշխաններ և երկրի դատավորներ:

Ցնծագին երգի ձայնով

Սրբության համար բարեբանեցեք Աստծուն,

Սուրբ եկեղեցու ծառաներ:

* * *

Երկնի հրեշտակները հոգևոր երգով,

Երգի նվագով Քեզ են փառավորում:

Հոգևոր հոտի դասերը երկնային՝

Երգի նվագով Քեզ են փառավորում:

Քո տերությունն ենք շարունակ օրհնում,

Փառավորված ես բարձունքներն ի վեր:

* * *

Օրհնում ենք Քեզ, անսկիզբ Հայր,

Երկնի բարձունքին ամենայն ժամ օրհնության:

Գովում ենք քեզ, միածին Որդի,

Երկնի բարձունքին ամենայն ժամ օրհնության:

Բարեբանում ենք Քեզ, սուրբ Հոգի,

Ամենայն ժամ փանք Քեզ, Աստված:

Մովսես Խորենացի (5-րդ դար)

* * *

Ուրախացիր, Սրբուհի,
Գարրիելի ավետումով,
Նա քարոզեց գալուստը
Երկնքի Տեր Արքայի:

Ողջույն քեզ, Մարիամ,
Քեզ վրա սուրբ Հոգին կիջնի,
Եվ բարձրալի գորությունը
Քեզ կլինի հովանի:

Նա, որ ծնվելու է Քեզնից,
Առաջնորդն է Իսրայելի
Եվ տարածելու է ամենուր
Հզոր Աստծո խոսքն անմահ:

* * *

Ուրախ եղիր, Բերկրյա՛լ,
Ամենասու՛րբ Կույս,
Որ ծնեցիր աշխարհի
Արդարության արեգակը,
Որը լուսավորեց
Մարդկային ազգերը:

Ուրախ եղիր, Բերկրյա՛լ,
Կնքվա՛ծ դուռ,
Որ ծնեցիր աշխարհին
Քրիստոս թագավորին,
Որը նստում է անձեռակերտ

Իր աթոռի վրա:

* * *

Ուրախ եղիր, Մարիամ, սուրբ Աստվածածին,

Որ որովայնիդ մեջ կրեցիր

Տեր Աստծուն մեր հայրերի:

Ուրախ եղիր, Մարիամ, Կույս անարատ,

Որ անպատմելիորեն ծնեցիր Քո Որդուն՝

Տեր Աստծուն մեր հայրերի:

Ուրախ եղիր, Մարիամ, Մա՛յր Քրիստոսի,

Քանզի քեզնից ծագեցրեց մեր երեսի լույսը՝

Քրիստոս Աստվածը մեր հայրերի:

* * *

Ուրախ եղիր,

Անհարսնացյալ Մայր,

Որ մարմնացյալին տիրաբար

Որովայնիդ մեջ կրեցիր:

Ուրախ եղիր,

Անհարսնացյալ Մայր,

Որ անկրեկի էությունը

Արզանդիդ մեջ անապականաբար կրեցիր:

* * *

Ուրախ եղիր, Աստվածածին,

Հույս և փրկության Մայր,

Քեզ, ընդունող լույսի,

Մեծարում ենք:

Քեզ, լույս Մայր և Կույս,

Քեզ, գանձդ կյանքի,

Աստվածային ձայնով, ցնծությամբ

Մեծարում ենք:

Անարատ լույսի սուրբ Մայր,
Հրեշտակային օրհնությանը պատվված,
Քեզ, ընդունող լույսի,
Մեծարում ենք:

* * *

Ուրախացիր, Աստվածածին,
Վերօրհնյալ սերովբեներից,
Քեզնից մեզ լույս ծագեցրիր,
Մայր եղար բարձրացնողին.
Ազգեր ու ցեղեր քեզ ենք մեծարում:

Հիմնը եղար եկեղեցու,
Եղար խորանը սուրբ Հոգու,
Հրեշտակներից սպասավորվեցիր,
Գարրիելը քեզ ավետեց,
Ազգեր ու ցեղեր քեզ ենք մեծարում:

Հիանալով, տեսնում ենք
Հրաշալի խորհուրդը հայտնված,
Սուրբ Հոգուց հղացած՝
Աստծո էությունը մարմնով ծնեցիր,
Ազգեր ու ցեղեր քեզ ենք մեծարում:

* * *

Աստվածածին սուրբ Կույս,
Անհարսնացյալ Մարիամ,
Որ օրհնյալ ես կանանցից,
Քեզ ենք օրհնում միշտ,
Արժանավորիդ մեծարում:
Անապական տաճար և առագաստ լույսի,
Քեզ փեսայանալով՝

Քո մեջ կյանքի խորհուրդը բնակվեց,

Քեզ ենք օրհնում միշտ,

Արժանավորիդ մեծարում:

Կենդանի հուրը, որով մորենին վառվեց,

Քո արգանդում անվնաս կրեցիր

Եվ ծնեցիր Աստված և մարդ.

Քեզ ենք օրհնում միշտ,

Արժանավորիդ մեծարում:

* * *

Քեզ, Աստվածածին,

Աղբյուր անսպառ լույսի,

Որ լուսավորում է հավատացյալներին,

Միասնական երգի ձայնով մեծարում ենք:

Դու՝ պարծանք մարդկանց կուսության,

Դու՝ ուրախություն հրեշտակների,

Դու՝ անեծքների հաղթող,

Որի համար, Աստվածածին, Քեզ մեծարում ենք:

Դու՝ ճշմարիտ արևելք՝

Արդարության արեգակի,

Որից ծագեց տիեզերքի փրկությունը,

Միասնական երգի ձայնով մեծարում ենք:

* * *

Լույս, լույսի Մայր

Եվ կենարար էության բնակարան,

Քեզ երանի են տալիս ցեղերն, ազգերն ամենայն:

Մայր ստեղծողի

Եվ բնության կերպը նորոգողի,

Քեզ երանի են տալիս ցեղերն, ազգերն ամենայն:

Լույս ծագեց քեզնից՝

Խավարում նստածներիս համար,

Քեզ երանի են տալիս ցեղերն, ազգերն ամենայն:

* * *

Մյուն լույսի և շուք ամպի, սուրբ Կույս,

Որ ցողեցիր մեզ երկնային ցողով

Քեզ ենք բարեբանում,

Կույս Աստվածածին:

Անկեզ մորենի և հողեղեն սերովբե, սուրբ Կույս

Կյանքի պտուղը քեզանով տվեց մեզ Տերը,

Քեզ ենք բարեբանում,

Կույս Աստվածածին:

Անեծքների վերացնող և մեղքերի քավիչ, սուրբ Կույս,

Որ արարածներից ամենասուրբը բարձեցիր քո գրկում,

Քեզ ենք բարեբանում,

Կույս Աստվածածին:

* * *

Աստվածածին, Մայր լույսի,

Սուրբ Կույս, լուսեղեն տաճար.

Ում երկինքները բավական չէին,

Բնակվեց քո մեջ, քեզնից մարմնացավ:

Քեզ, անհարսնացյալ,

Կանանց մեջ օրհնյալդ,

Որ կրեցիր քո մեջ ամենամեծ բնությունը,

Օրհնությամբ մեծարում ենք:

Ուրախ եղիր, աթոռ փրկության,

Մարդկանց հաստատության հույս,

Օրենքների և շնորհների միջնորդ,

Օրհնությամբ անդադար մեծարում ենք:

Հովհան Մանդակունի (5-րդ դար)

* * *

Անճառելի լույսն աստվածության

Տնօրինաբար կրեցիր Քո որովայնում,

Մարիամ, Մայր և Կույս,

Օրհնությամբ Քեզ ենք մեծարում:

Առանձնահատուկ լույսից զարհուրեցին

առաքյալների շարքերը,

Մինչդեռ դու քո մեջ կրեցիր բովանդակ հուրն աստվածային,

Մարիամ, Մայր և Կույս,

Օրհնությամբ Քեզ ենք մեծարում:

Առաքյալներին հովանի ամպ լուսեղեն,

Սուրբ Հոգուն հավասար,

Բարձրյալի զորությունը հովանավորած սուրբ Աստվածածին,

Օրհնությամբ քեզ ենք մեծարում:

Սահակդուխտ Սյունեցի (8-րդ դար)

* * *

Սրբուհի Մարիամ, անապական տաճար

Եվ կենարար բանի Ծնող և Մայր.

Օրհնյալ ես դու կանանց մեջ,

Բերկրյալ Տիրամայր և Կույս:

Անդաստան հոգևոր և համապայծառ ծաղիկ,

Որ քո մեջ հովանավորված հոգեհոս անձրևով

Պտղաբերեցիր Հորից՝ մարդկանց հայտնելով,

Օրհնյալ ես դու կանանց մեջ,

Բերկրյալ Տիրամայր և Կույս:

Հաստատություն երկնի և երկրի,

Կենդանությունների բաշխող,

Որ աստվածային լույսի ճառագայթներով վար իջած՝

Նախահորը վերականգնեց անկումից.

Օրհնյալ ես դու կանանց մեջ,

Բերկրյալ Տիրամայր և Կույս:

Այս երկրում դու երկնային

Եվ վեհագույն քերովբեների հետ երևացիր,

Երկնային գորքերի Տիրոջը

Գրկումդ բռնած կրեցիր.

Օրհնյալ ես դու կանանց մեջ,

Բերկրյալ Տիրամայր և Կույս:

Կենաց փայտով մեզ բացեցիր ճանապարհ

Դեպի սերովբեներով փակված երկնային պաշտպանությունը.

Եվ բոցեղեն սուրը պարտության մատնեցիր.

Օրհնյալ ես դու կանանց մեջ,

Բերկրյալ Տիրամայր և Կույս:

Դուռ երկնքի և էջք Աստծո,

Խաղաղության միջնորդ,

Դու արդարացրիր նախամայր Եվայի ծնունդը,

Իշխելով մահին.

Օրհնյալ ես դու կանանց մեջ,

Բերկրյալ Տիրամայր և Կույս:

Ուրախացի՛ր բերկրյալդ, Տերը քեզ հետ է՝ ասելով,

Հրեշտակների բազմությունները

Հրաշալի ձայնով երգում էին քեզ իրենց բերկրանքը.

Օրհնյալ ես դու կանանց մեջ,

Բերկրյալ Տիրամայր և Կույս:

Հյութական, աստվածային Բանի բնակարան,

Որ հուրն աստվածության

Քո որովայնն ընդունեցիր և չբոցակիզվեցիր

Երբեմնի մորենու նման,

Այլ ծնեցիր բոլորի Աստծուն.

Օրհնյալ ես դու կանանց մեջ,

Բերկրյալ Տիրամայր և Կույս:

Խորհուրդ կյանքի և փրկության,

Աշխարհով մեկ վերաթևող,

Հողեղեններիս բարձրացրիր հոգեղենների աստիճանին՝

Հրեշտակների հետ բնակվելու.

Օրհնյալ ես դու կանանց մեջ,

Բերկրյալ Տիրամայր և Կույս:

Փա՛ռք տվեք

Հավիտենական թագավորի բարձունքներին,

Որ եկավ և մարմնացավ սուրբ Կույսից

Եվ արարածներին փրկեց մեղքերից.

Օրհնյալ ես դու կանանց մեջ,

Բերկրյալ Տիրամայր և Կույս:

Գրիգոր Նարեկացի (10-րդ դար)

(գեղ. թարգմանությունը Վ. Գևորգյանի)

ՄԵՂԵՂԻ ԾՆՆԳՅԱՆ

Ծավալվել են աչքերը ծով

Առավոտվա ծովի վրա ծիծաղախիտ,

Ինչպես երկու փայլակնաձև արեգակներ.

Ծողն է նման լուսացնցուղ այգաբացի:

Թափվում էին այտերից՝ վառ

Դափնեվարդի ու նոնենու ծաղկաթերթեր.

Գեղաշիտակ իրանից սիրտն էր կարկաչում

Հուզավարար կենսատու սեր:

Կամար կապած թևերը գիրգ՝

Երգում էր նա ախորժալուր ու գեղգեղուն,
Ելևեջներն հյուսում իրար.
Շարժվում հանդարտ ու ճեմում էր թիկնեթեկին:
Բերանն երկթերթ, շոթունքներից վարդն էր կաթում.
Լեզվի տավիղն էր քաղցրերգում հուզումնահորդ.
Շողում էին նույն կենսավառ
Միրով չքնաղ ու գինեթույր
Ծամերն իրենց գիսակներով խոպոպավոր:
Այդ վարսերը համերամ գա՛րդ, համորեն գա՛րդ,
Ոլորք առած եռահյուսակ՝
Բոլորվել են այտերի շուրջ.
Լուսափայլ է ծոցը, կարմիր վարդով լցված,
Դաստակներն են մանուշակի ծիրանի փունջ:
Բուրում էր նա կնդրուկի պես
Աստվածային հրով լցված մի բուրվառի.
Չայնն էր մեղուշ, քաղցրանվազ:
Չարդարված էր պատմունանով գեղեցկատես,
Որ բեհեզի կապույտ, որդան ու ծիրանի
Գույներով էր ոսկեշողում.
Գոտին կամար, արծաթափայլ,
Ոսկետտուն ու նրբակերտ՝
Պաճուճված էր ակնեղենով շափյուղայի:
Երբ շարժվում էր մարգարտափայլ գեղեցկությամբ,
Քայլերի հետ շողն էր կաթում իր ոտերից:

Քեզ պսակող թագավորին
Ու նորածին այն Փրկչին փա՛ռք
Հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

ՏԱՂ ՀԱՅՏՆՈՒԹՅԱՆ

(հատված)

Ավետիս մեծ՝ սուրբ խորհրդի,
Գաղտնի խորհուրդն հայտնվեց մեզ.
Ավետիս, Հոր լույսն է ծագել
Իր ծոցածին էությունից.
Ավետիս, որ հայտնվեց Աստված
Էակներիս մեջ հողեղեն,
Ավետիս, պետն հրեշտակաց
Գաբրիելն երկիր է ուղարկվել,
Որ ավետիս տա սրբուհուն՝
Դատեր Դավիթ թագավորի.
Ավետիս քեզ, Աստվածամայր,
Ուրախ եղիր, Տերն է քեզ հետ:

Ավետիս քեզ, Աստվածամայր,
Սերովբեի նման անբիծ,
Քերովբեի պես բարձրաթոռ,
Եռյակին մերձ լույս գերազանց,
Որից իջավ բյուրեղի մեջ
Լույսի արփին եթերանեմ,
Շողշողենի, փողփողենեջ
Մանրահեղեղ գաղտնի շավիղ
Անձանդթի ճանապարհին:

Ավետիս քեզ, Աստվածամայր,
Կույսդ Մարիամ, տանար Աստծո.
Ավետիս տուր և Աղամին,
Լուծվեց մեղքի անեծքն այսօր.
Ավետիս ձեզ նահապետներ,
Ձեր անձկալուն ահա տեսար.
Ավետիս ձեզ մարգարեներ,

Եղավ լրումն օրենքների.
Ավետիս և քեզ, Բեթղեհե՛մ,
Երկիրդ Հուդա, Եփրատի տուն:

Ավետիս ծառ-ծաղիկներին
Բողբոջախիտ, սաղարթավետ,
Գեղեցկաթույր, պտուղներով
Ակնահաճո, ախորժահամ,
Զվարթաբույր հոծ-խուռնախիտ
Փթթինազարդ վարդերի փունջ շափրակներին,
Որ բացվել են ոսկենճանճ թերթիկներով
Ու կանաչել տերևազարդ...

ՏԱՂ ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ

Գոհար վարդն էր շղարշ առել
Արփիական վեհ վարսերից.
Ծավալվում էր հուսկ վերևում, վարսերից վեր,
Ծաղկածիծաղ ծովն երկնային:
Եվ այդ ծովից համատարած
Պղպշում էր գույնն այն ծաղկի երփնափողփող.
Իսկ ճյուղերին հուրհրատում էին հասած
Պտուղները քրքումնաթույր:
Հուրհրատում էին նրանք սիրասնունդ
Հովանու տակ խուռն ու առատ տերևների,
Որ սոսափում էին ինչպես հրաշալի
Դավթի տավիղն աստվածատուր:
Վարդաստանն էր շողարձակում հազարերանգ
Ծիծաղածուփ ծաղիկների երփնախաղով,
Սոսն ու տոսափն էին սփռել այնտեղ բոսոր
Դալարագեղ ոստերն իրենց:

Նոճիներն ու արոսենին նորաբողբոջ
Շրշում էին հեքով հուշիկ
Գզվելով վարդ ու շուշանին.
Շողշողում էր շուշանն հովտում,
Շողում էր դեմն արեգակի:
Հյուսիսային հովն հեզասահ
Հովհարում էր գիրգ շուշանին.
Հարավային լեռները գով
Օղն էր ցողում ջինջ շուշանին:
Ու շուշանն էր լցվում շաղով,
Շող շաղով ու շար մարգարտով.
Արեգնափայլ ոսկի ամպից
Շաղն է ցողում ծաղկունքն ամբողջ:
Նշմարվեցին հետզհետե
Աստղերն առկայծ ու դարձդարձիկ,
Լուսինն առան բույլերի մեջ
Ու երկնքի բիլ կամարին համատարած
Հոժ խմբերով շուրջանակի ճառագեցին:

Փա՛ռք Հոր, Որդուն և սուրբ Հոգուն
Այժմ և միշտ հավիտյանս հավիտենից:

Ներսես Շնորհալի (1101-1166)

**ՏԵԱՌՆ ՆԵՐՍԻՍԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ,
Ի ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ ԿՈՅՄՆ**

Նոր ծաղիկ ցուցաւ ի նորատունկ բուրաստանի,
Նոր արեւ հարաւի
Նորագուարճ առաւօտի:

Երվնատիպ սաղարթ տերեւախիտ կանաչագուարճ

Հողմով Հոգւոյն շարժեալ,

Քաղցրիկ օդով վայրաբերեալ:

Բախնանայ դրախտն Եղեմայ նոր ծառ կենաց տնկեալ ի նմա

Ի յաբրահամեան

Յեսսեան արմատ դաւթիագարմ:

Սքանչելեօք Կոյսն յըղացաւ զԷմմանուէլն ըստ Եսայեայ,

Ծընեալ զՀօր համագոյն՝

Մեզ համագոյ գոյ ըստ մարմնոյ:

Սիրով խոնարհեցաւ ճշմարտապէս եւ տիրաբար,

Առնուլ ըզմերս մարմին,

Առանց մեղաց մնալ անմարմին:

Սիրով երկըրպագեալ՝ եկեղեցի, ծնեալ արքային.

Փառօք զքեզ պսակողին

Մատո ըզփառս միշտ յաւիտեան:

Խաչատուր Կեչառեցի (1260-1330)

ՏԱՂ ԾՆԸՆԴԻ ԵՒ ՋՐՕՐՀՆԵԱՅ Ի ԽԱԶԱՏՈՒՐ ՎԱՐԳԱՊԵՏԷ

Արինեալդ ի կանայս սուրբ Կոյս Մարիամ.

Քանին աստուծոյ տանար հոգևոր.

Գերագոյն գըտար դասուցն անմահիցն,

Դրախտն իմանալի երկնային տընկոյն:

Երկինք և երկիր քեզ երանիցեն,

Չարկօղըն լուսոյն ի քեզ կըրեցեր:

Էակիցըն Հօր ի քէն մարմնացաւ,

Ընդրեալդ ի բիրուց ի ծնունդս Եւայի:

Թագ ի գլուխ կանանց, մեծ, զարմանալի,

Ժողովք անմահիցն քեզ սպասաւորին:

Ի մէջ գիշերի շուշան լուսափայլ,

Լոյսն, որ ի հօրէն ի քէն ծագեցաւ.

Խընդա՛, Մարիա՛մ, նորածին մանկամբդ,
Ծընար անաշխատ զանճառ Հօր ծընունդն:
Կամաւ զգուշակեալն ի մարգարէից,
Հոգով յղացար զբարձողն անիծից:
Ձայնիւ ցնծութեամբ զքեզ բարեբանեմք.
Ղամբա՛ր լուսափայլ, մաքրափայլ լուսոյն,
Ճշմարի՛տ ողկոյզ, այգի՛ վայելուչ,
Մարգարի՛տ անգիւտ, ակը՛ն շափիւղայ:
Յեսայի գոչէ՛ Ահայ կոյս յղացի
Նոր զարմանալի ծնցի Մանուիլ:
Ծուշան գեղեցիկ, նարդոս մեծագին,
Ուրախ լե՛ր, բերկրեալ, խու՛նկ անուշահոտ,
Չքնա՛ղ տեսութիւն, լեա՛ռըն վիմաճին՝
Պարծանք կուսանաց սուրբ Աստուածաճի՛ն:
Ռետին մեզ տըւաւ, դեղ անմահութեան,
Սեղան սրբութեան երկնային հացին,
Վարագոյր եղեք սուրբ եկեղեցոյ,
Տուն և տաղաւար սուրբ երրորդութեան:
Բարունոյն բանին մայր և աղախին.
Յնճա՛ Բեղդահէմ, տունըդ Եփրաղայ,
Ի իւթիւ սուրբ հոգոյն լուսաւորեցեր,
Փառաբանեցար ի յարարածոց:
Քրիստոսի փրկչին փառք ի յաւիտեանս:

Հովհաննես Պլուզ Երզնկացի (13-րդ դար)

ՄԵՂԵԴԻ ՊԸԼԶՈՅ ԱՍԱՅԵԱԼ Ի ԾՆԸՆԴԷ ԽՈՍՐՈՎԱՅԻՆ

Յանեղական լոյսն անժամանակեայ,
Լոյսն անվայրափակ,

Ի քե՛զ պարագրրի, Մարիա՛մ.

Աւետի՛ս, աւետի՛ս, աւետի՛ս քե՛զ, Տիրամայր:

Ո՛վ նոր խառնումն սքանչելի,

Անեղ ընդ եղումն,

Կուսութիւն և ծնունդ ի քե՛զ ընէրգործի, Մարիա՛մ,

Ուրախ լեր, ուրախ լեր, ուրախ լեր, կո՛յս Տիրամայր:

Հաւր Բանին մայր յերկրի,

Կոյս սուրբ՝ տըւողին մեզ հայր՝ յերկինս,

Խոսուն խորան ի քեզ բնակողին, Մարիա՛մ.

Երանի՛, երանի՛, երանի՛ քե՛զ, Տիրամայր:

Այսաւր մեծ զարմանք հրաշից,

Տէրն որդի ծառայի ծնեալ,

Ծառայն որդի ստեղծողին, Մարիա՛մ.

Մա՛յր լուսոյ, մա՛յր լուսոյ, մա՛յր լուսոյ, կո՛յս Տիրամայր:

Նոր պըտուղ բնութեանս հաղցրահամ,

Արմատ նորոյ աշխարհի,

Մահու մա՛ւրը բըժիշկ կենաց, մա՛յր մաքուր, Մարիա՛մ.

Աննըմա՛ն, աննըմա՛ն, աննըմա՛ն, կո՛յս Տիրամայր:

Ի քէն ցընծութիւն մարդկան,

Երկանցն Եւայի լուծիչ,

Աղամայ ազատիչ, Դրախտին բացող դըրան, Մարիա՛մ.

Ցընծացէ՛ք, ցընծացէ՛ք, ցընծացէ՛ք, որդի՛ք Աղամայ:

Սէրովբէ հողանիւթ, հրածին ամպ,

Երկի՛նք՝ արեգականն արդար,

Մայր արքային մեծ, լե՛ր մեզ բարեխաւս, Մարիա՛մ.

Արինեա՛լ մայր, արինեա՛լ մայր, արինեա՛լ մայր, կո՛յս Տիրամայր:

Ի քէն ծընեալ ծեր մանկանն,

Ընդ Հաւրէ՛ւ Հոգւոյն սըրբոյ,

Փա՛ռք և պատի՛ւ յաւիտեանս յաւիտենից.

Արինեցէ՛ք, արինեցէ՛ք, արինեցէ՛ք, որդի՛ք Աղամայ:

**ՏԱՂ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾՆԻՆ Ի ԳՐԻԳՈՐԻՍ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԷ ԱՂԹԱՄԱՐՑՈՅ ԱՍԱՑԵԱԼ**

Արքային փակեալ պարտեզ,

Մորենի վառեալ անկեզ,

Գեղմն իմանալի և սեզ

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Քարձող արարչին էից

Նրմանեալ եղեր երկնից,

Պարծանք ամենայն կուսից,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Գարնան առաւօտ եղեալ,

Արեգակն ի քեզ ծագեալ,

Շող և ճառագայթ իջեալ,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Դու լուսին յարև մերձեալ,

Լոյսն արեգակնէն առեալ,

Զխաւար գիշերին մերժեալ,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Երևեալ ծաղիկ գարնան,

Վարդ և մանուշակ, շուշան,

Նարդոս և ի քրքրում նրման,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Զըրկեալն ի յանճառ յուսոյն

Վասն օձապատիր պըտողոյն,

Կեանք տըւաւ ի քէն նախնոյն,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Էրզ նոր օրհնութեան հրնչեն,

Հոյք հոգեղինացն երգեն,

Հրճուեալ բերկրանօք պարեն,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Քնդ անմարմնական զօրաց

Յրնձան դասք տեսանողաց,

Չի կատարեցաւ առածն,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Թէպէտ կամ ի նինջ ւ ի քուն,

Բայց ունիմ ըզսիրտս արթուն,

Վառեալ կամ ի քո սիրուն,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Ճամ ի փեսային գալոյ,

Երգեցէ՛ք գերգըս սիրոյ

Վասն ցնծութեան մերոյ,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Իջեալ փեսան առ նոսին,

Տեսեալ և ուրախ լինին

Օրիորդք հարսնարանին,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Լուսափայլ ամպ ես թերեւ,

Հեղեր ի յերկինս անձրև,

Ետ մեզ զանազան պարզև,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Խորան կազմեցար լուսոյ,

Դու ոսկի բուրվառ խընկոյ,

Քիմք ես հաւատոյ մերոյ,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Տառ արմաւենի ծաղկեալ,

Ի տանն աստուծոյ տընկեալ,

Պըտուղ քաղցրահամ բերեալ,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Կընդրուկ և զըմուռ հալուէ,

Անճառ հոտ ի քէն բուրէ,

Նիւթ քո ի կենաց ծառէ,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Հոտ քո զանագան ծաղկանց,

Գուն առեալ յարեգականց,

Զիս արա՛ լուսաթափանց,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Զայն տուր ինձ, ո՛վ տարփալի,

Մարմինս իմ նուաղեալ մաշի,

Սիրով ծարաւիմ յոգի,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Ղամբար վառեալ լուսաւոր,

Խորհուրդ ծնընդեան քո խոր,

Սքանչելի չըքնաղ և նոր,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Ճոխ և ճառագայթ բազմիս,

Ընդ դասս անմարմնաց հրճուիս,

Փրկեա՛ ի հրրոյն զհոգիս,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Մաքուր աղաւնի, տատրակ,

Սիրամարգ ոսկէտեսակ,

Գարնան աւետեաց գուշակ,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Յակինթ, դահանակ գունով,

Սարդիոն, յասպիս լուսով,

Շափիւղայ, զըմրուխտ գեղով,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Նըռնենեաց ծաղիկ պայծառ,

Պըտղոյն անմահին դու ծառ,

Ծընար գմիածինն անճառ,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Շնորհօք սուրբ հոգոյն ամբիծ

Դու տախտակ աստուածագիծ,

Գուշակեալ մարգարէից,

Տանար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Ուրախ լիցուք մեր ի քեզ,

Ուղղութիւն սիրեաց ըզքեզ,

Կենաց հոտ բուրեալ առ մեզ,

Տանար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Չըքնաղ վայելուչ մարմնով,

Լըցեալ մեծագին իւղով,

Չիս հաստատեսցես յուսով,

Տանար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Պապակիմ առ քեզ, յոգի,

Հոտ իւղոց ի քէն բուրի,

Հոգիս իմ խանդաղատի,

Տանար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Ջըրհոր կենդանի ջըրոյ,

Չպասքեալ ծարաւիս արբո՛,

Չթըմբեալս ի մեղաց գարթո՛,

Տանար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Ռահին լուսեղէն բացող,

Յառագաստ երկնից բազմող,

Մեզ ողորմութեան տըլող,

Տանար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Միրալիր պըտուղըն Յիսուս

Ի քէն կթեցաւ, սուրբ կոյս,

Մեզ միշտ բարեխօս և յոյս,

Տանար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Վարդ ևս, տիրուհի, ծաղկեալ,

Պըտուղ ի ժամու տըլեալ,

Չհացն որ ի յերկնից իջեալ,

Տանար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Տունկ յանմահական դրախտէն

Բուսեալ ծաղկեցաւ ի քէն,

Չմայլեալ արբեցոյց գամէն,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Քամեալ հոտ ծաղկանց բուրեալ

Յանթառամ ծաղկէդ առեալ

Դու ի յարփենից վառեալ,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Ցընծա՛ բերկրալի շրքէդ,

Լուսին ընդ ոտիք տրգէդ,

Չգեցար զարեգակն անէդ,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Ինծեալ բնութենէս թափուր

Միայն ընտրեցար մաքուր,

Ընկա՛լ զաղաչանս և լու՛ր,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Փառօք զարդարեալ պըճնին

Օրիորդք հարսնարանին,

Չերդ ըզբուրաստան ծաղկին,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Քընար քաղցրախօս հընչեն,

Յերգս ի խընճոյս պարեն,

Օրհնութիւնս կուսին երգեն,

Տաճար լուսոյ Մայր սուրբ Կոյս:

Անունն երգահան

Grave ՏՊԱՐԱՆՔԸ

Տի - րա - մայ - րին հան-դեպ որդ տղն ի խաւ շին

Կայր

Տրոս-եա - գին եւ լը սն - լով

Լի - ծա - րա - վն հա - ռաւ մանր

Լայր

Կա - ւա - գին, ի փուշ

Ար - սա - կրն դի - սն - լով,

Կոծ, վայ ճայր իւր ան - ջին « Ա - լա - ցրս

լո յս

որ-դեակ ին, Յի - սուս եւ ընդ

խե սն - յա - նին»:

Պետրոս Ղափանցի (170?-1784)

Ծառ խընկաբեր եղեմարոյս՝

Անթառամ սէր իմ անթառամ,

Աղբիւր կընքեալ ի պարտիզի,

Քաղցրահամ սէր իմ, քաղցրահամ:

Անհրպելի և նորատունկ,

Բուրաստան սէր իմ բուրաստան,

Դալաբեր և լուսագարդ՝

Անդաստան սէր իմ, անդաստան:

Արփիագեղ և ծովային՝

Մարգարիտ սէր իմ, մարգարիտ

Կայծ կարկեհան և դահանակ՝

Ճըշմարիտ սէր իմ, ճըշմարիտ:

Դու ամպ թեթև ըստ երգողին,

Լուսալի սէր իմ, լուսալի,
Անձրևածին և ցողահոս՝
Սքանչելի սէր իմ, սքանչելի:
Հարսն անարատ և թագուհի՝
Երկնաւոր սէր իմ, երնաւոր.
Եւ մարմնեղէն սուրբ սերովբէ՝
Ահաւոր սէր իմ, ահաւոր:
    Իմանալի սափոր ոսկի՝
    Ցանկալի սէր իմ, ցանկալի.
    Ի քեզ լըցեալ սուրբ մանանայն՝
    Կենդանի սէր իմ, կենդանի:
Թշուառապէս կորացելոյս՝
Ողորմեա, սէր իմ, ողորմեա՛.
Իբրև ըզմայր յոյժ ողորմած՝
Ա՛յց արա, սէր իմ, ա՛յց արա:

Միսաք Մեծարենց (1886-1908)

ԱՍՎԱԾԱՄԱՐ

*«...Ահա կայօղ մի կայօին
քունդ կուսութեան յանձն իմ անձրևեալ...»*

Նարեկացի

Կաթնածաղիկ ու կապտերակ գիշերին մեջ,
Մեղեսիկի փոշի մըշուշն ըլլամ ըսփյուռ,
Եվ առիգածն արծաթ՝ ջուրին վրա հողանի.
Ու ձա՛յն ըլլամ, ըլլամ ծաղիկ, ըլլամ զեփյու՛ռ՝
Ամեն իրի հըպիմ փափուկ թևերով գեջ:
Ըլլամ ջրվեժ, ըլլամ գետափ մը գեղանի,
Ըստվե՛րն ըլլամ խնկագունած այգիներուն,
Կամ գետերու հողմիկ ավաչն, ու գետածայն

Հովին անցքը՝ երկնապացիկ կատարներեն:
Կաթնածաղիկ ու կապտերակ գիշերին մեջ
Պատկերն ըլլամ սրբազնացած ես համայնին.
Օղամանյա՛կ մ՛ըլլամ ես թանկ և անմարմին.
Ու շուշիա մը՝ հաղորդությանըդ կաթնածիր.
Գետեն անդին կանչե՛ս ինձի. Ամցի՛ր, անցի՛ր.
Մեծ դյուրության կայծակ մը տաս մըթար հոգվույս,
Ա՛հ, չրգայթի՛մ կոհակն ի վար ցընորքներուս.
Թող համբուրե՛ աչքըս ջահումն աչքերուդ կույս,
Ու չրգայթի՛մ կոհակն ի վար ցընորքներուս:
Ահա՛ մագլիմ պիտի ցավիս սարակն ի վեր.
Երազներու սատափ ճամբեն ցրվե ամպեր.
Եվ իղձերուս կապույտին վրա, վարդ ամպը դուն,
Վարդ ամպն եղիր՝ մերթ լուսինկան պատմունճանող.
Դու՛ն, աստվածյան գեղեցկության արփավո՛ր հարս,
Սրբության կու՛յսը ձյունածիր ու հրրավարս:
Գիշերին մեջ կ՛իջնե դեռ ուղիսը լուսեղեն,
Կաթիլ մը կաթ՝ ծովացած քու սրբութենեն.
Ու տե՛ս, ահա՛, կը մանկանամ, Աստվածամար,
Ու տե՛ս, ահա կը մանկանա՛մ գիշերին մեջ՝
Ուր լըսեցի ես աստվածյան ձայնին վայրէջ՝
Որ կը շաչեր աստվածարյալ հոգվույս համար:

Աստվածամոր աղոթք

Տղմ-ծա, ով սուրբ կոյս թա-րե- շնորհ Մա-րի- ամ
Օրի-նյալ ես երկ-րի կա-րո- լոր կա- ճա-անց մեջ

Աստ-վա- ծա- մայր սուրբ կա- ստուղն ար- զա՜ն- դիդ:

Տե- ե- ե- ռը Տե- ե- ե- ռը Տե- ե- ե- ռը

Տե- ռը քեզ հե- տ է Մա- թի- ամ

3. Քանգի կամեցար

Մեր հոգու Փրկչին

Ծնել քեզ որդի,

Ծնել քեզ որդի:

Կրկն. Տերը, Տերը, Տերը Քեզ հետ է, Մարիամ:

4. Արդ, թող մայրանան

Եվ որդի ծնեն

Սրբիդ նմանակ

Հոգիներն համայն:

Կրկն. Տերը, Տերը, Տերը Քեզ հետ է, Մարիամ: